

GOLIŠAVA DEDUKCIJA

Boris Vukasović

BORIS VUKASOVIĆ, rođen 1962. godine u Bugojnu, živi u Beogradu. 1987. godine u izdanju Književne omladine Srbije objavio roman »Velikosrbina«.

Možda zločin koji je počinila žena jedino žena i može rešiti? — mislio je glavni policijski inspektor listajući unazad jedan golišavi časopis čije je izdavanje već odavno visilo na ivici legalnosti.

»Evo, ova! Ubila bi bez razmišljanja za tričavih nekoliko dolara, pa sad ti pomisli! A tako zgodna...«

Bila je kasna jesen. Maleni grad na obali okeana spremao se da odsanja sledećih nekoliko olujnih meseci kako bi se na proleće ponovo probudio s punim ulicama trgovaca i turista. Život je ovde bujao u godišnjim ciklusima jasno ogradenim od perioda zimskog snevačkog bunila. Zimi se, naime, u tolikoj meri ništa nije događalo da je bila neverovatna već i sama pomisao da će gradić jednom ponovo oživeti.

A zima upravo stupa...

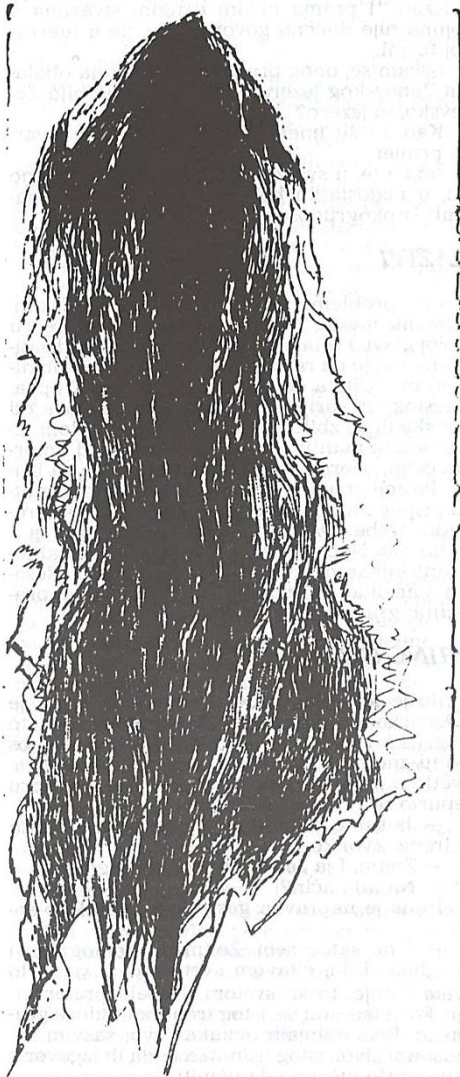
Inspektor Bumgart je svaku jesen dočekivao istim profesionalnim strahom i zabrinutošću. Odavno je on došao do računice da je letnja polovina godine u pogledu zločina — muška, a zimska — ženska. Pedantni statističar se nije dao zavarati polom žrtava, znajući da bi pretpostavka da pol žrtve pokazuje pol zločinca odvela u opasni seksualni determinizam. Naprotiv, i žene-ubice i muškarci-ubice ne prezaaju od nasrtaja na oba pola, tako da je distribucija žrtava po polu tokom cele godine gotovo ravnomerna. A kada ipak pokušamo da analiziramo polnu strukturu zločinaca, uvek nanovo je zaključivao Bumgart, prokletu smo ograničeni u izboru uzorka. Poznati su samo uhvaćeni zločinci, a ako među njima zimi ima više žena, to samo može značiti da su zimi žene-zločinci neoprezniji, a nikako da ih je u apsolutnim razmerama više. Jedini relevantan uzrok bio bi onaj sastavljen od otkrivenih i neotkrivenih.

— Evo, ova! — reče glasno Bumgart, upirući prstom u jednu prsatu. — Možda je upravo ona jedna od neotkrivenih!

Iz tih profesionalnih razloga Bumgart je već treću jesen zaredom tražio pomoćnika. Gradske vlasti izgovarahu se da nema dovoljno novca u kasi, da je godišnji budžet namenjen policiji već prekoračen, te da je tako malom gradu dovoljan tek jedan inspektor, pogotovo ako je sposoban i omiljen među građanima, kao što jeste, i ako ima tako malo razbojnički nastrojenih sugradana, kao što ih ima, i tako dalje, i tako dalje, a prava istina je među svim tim lažama u činjenici da je policajca kakvog je Bumgart želeo za pomoćnika bilo vraški teško pronaći, jer dotični je trebao da bude izuzetan poznavalac kriminalističke nauke, sa stažom, brzim refleksima, zavidnom inteligencijom, izgrađenim duhom i povrh sveg — da bude žena.

— Evo, ova! — reče glasno Bumgart prelazići dlakavom policijskom ručerdom preko fotke obnažene plavuše široke poput ribarske brodice.

Zajedno bi se vozicali u njegovom civilnom Fordu, razgledali grad, plažu, prilazne puteve, odlazili do hotela na hridini da popiju po piće u uvek pustom aperitiv baru, a pritom nikome ne bi bili sumnjivi, jer par je par, a poje-dinac je bar pedeset posto policajac pa vašljivi zločinci njegovim sumnjivim prisustvom biva-ju upozoreni i tako dolazi do one tužne situaci-je da se nikad ne bude na pravom mestu i u pravo vreme, nego posle treba vršiti zamorne rekonstrukcije, čekati pred salom za autopsije, vršiti balističke pretrage, grafološke analize, upoređivati otiske, prevrtati kartoteke, ispitivati očevice, razmišljati, zamišljati...

A postoje i oni zamorni periodi kada se u policiji sedi skrštenih ruku, otvarajući pasijanse, ili rešavajući ukrštenice, kao sad na primer, kad je leta već davno nestalo, a zimske strasti još se nisu probudile. Nijednog pucanja, nijednog vašljivog poziva upomoć. Grad spava, policija ja suvišna...

— Zašto ne ti? — namigne Bumgart plavokosoj brodici, promeškajući se u fotelji i baš u tom trenutku začu kucanje na ulaznim vratima.

U dva poteza prekrije spisima, biltenima i drugim policijskim priborom golotinju na svome radnom stolu, te uvežbanim pokretom smesti sveže podmazanu četrdesetpeticu u futrolu pod sakoom. Zatim glasom odeblijalim od dugog ćutanja reče:

— Napred!

Vrata njegovog kabineta otvorila je sitna, koščata crnka, zbunjenog osmeha i nezanimljive spoljašnosti. Koraknula je drsko prema sredini prostorije, a da nije ni pomislila da za sobom zatvori vrata.

»Čemu postoje ovako mršave žene?« — bilo je prvo što mu je palo na um.

— Ubili su mi muža... — progovori crnka dosta nesigurno.

— Da, to bi mogao biti odgovor. Čime su ga ubili?

— Jednim jedinim hicem u slepoočnicu.

— Sumnjate li na nekog?

— Možda.

Bilo je nečeg mističnog u svemu tome. Valjda zbog toga što kasna jesen i one najobičnije događaje boji svojim tamnim, razlivenim tonovima, a moguće je i da refleks umornog policajca prosto odbije da poveruje očiglednom i onda traži onu drugu sliku stvari, sve iz straha da ne bude prevaren, sve iz saznanja da je umoran i da bi baš zato trebao biti prevaren. Ispod gomile policijskih spisa na radnom stolu virila je mesnata, uslikana dojka.

— Sedite! — reče Bumgart i glavom pokaze neodubnu stolicu za svedoke.

— Ubili su ga jedinim hicem u slepoočnicu — ponovi mršava crnka.

— Koliko ih je bilo?

— Dvojica.

— Samo ga je jedan mogao ubiti... — utvrdi Bumgart.

— Jedan je držao pištolj, a drugi povukao oroz. Prethodno su ga vezali.

Inspektoru se priča učini poznatom. Dva krvnika vezuju žrtvu i odlučuju da ga zajednički ubiju. Imaju međutim samo jedan metak. Kako će to učiniti? Razumljivo...

— Vaš muž je imao kartaških dugova? — iznenada upita inspektor.

— Tačno! — odvrati crnka.

— Dugovao je dvojici ljudi? — bude precizniji Bumgart.

— Tačno.

— To su ta dvojica?

— Tačno.

Inspektoru je priča bila davolski poznata. Dva tipa kojima treći duguje novac izgubljen na kartama provaljuju u njegovu kuću, vezuju ga i odlučuju da ga zajednički ubiju. Imaju samo jedan metak i zato će pucati u slepoočnicu. Jedan će držati revolver, a drugi povući oroz. Tu je sve: motiv, oružje, način...

— Kada se to dogodilo? — upita inspektor gurajući spise prema sredini stola.

— Dogodilo se na strani dvestotaj, tupadžijo!

— Molim? — začudi se Bumgart.

— Tupadžijo! — ponovi mršava crnka i na krajnje muški način prebaci nogu preko noge.

Sad je i teška službena četrdesetpetica provirila iz njenog blejzera, pa glavnom inspektoru nije preostalo drugo nego da zaključi kako su prijemni ispiti na policijskoj akademiji sve površniji, a generacije koje izlaze sve ogrezlije u sofisticiranim udžbeničkim tlapnjama i sve nesposobnije kad se nađu na ulici.

— Pogledajte ovaj grafikom... — otkrije Bumgart i drugu dojku.

— Vidim! — nervozno dobaci crnka. — To bi morala biti polna distribucija prestupnika sa sezonskim varijacijama, ali tu nedostaje ponderizacija travestitima, kao i viktimološki korelativi sa varijansom, modalnom vrednošću i Hi-kvadratnim testom...

— Hot-dog, prokletstvo! Uzmite ovaj papir i donesite mi jedan hot-dog!

A, ne! Neće to ona učiniti. Ona je, bla, bla, tu došla da bude njegova saradnica i njoj je rečeno da naročito pazi ako gospodin glavni inspektor o kome su joj rekli da je veliki improvizator i rutiner pokuša da sabotira ovu vrlo delikatnu istragu o kojoj je reč, jer kada devet

ME, MYSELF AND J

Dejan Simonović

DEJAN SIMONOVIĆ je rođen 28. 01. 1960. u Vranju. Živi u Beogradu. 1987. objavio roman »Krojač iz Ulma« u izdanju Književne omladine Srbije.

mornara u jednoj jedinjoj noći ostane bez genitalija, a prvi oficir »Atlantske plovidbe« osvane s karminom na čelu i ukosnicom u grlu, to nije mala stvar, i premda se Bumgart uplašio da je posredi još jedan glupi i komplikovani primer iz udžbenika, ona nastavi da je foto-robot već sačinjen i da im predstoji dugo patroliranje dokovima dok ona, u to je sasvim sigurna, ne ugleda i ne prepozna tu opaku i hladnokrvnu prestupnicu.

— Nikako! — usprotivi se glavni inspektor da bi sačuval bar zrno autoriteta.

Gospodici saradnici će za sada biti dozvoljeno da uzme taj prokleti grafikom i da mu donese doručak, a onda će policija lepo dati oglas u kom traži specijalnu kinesku masažu sa elementima dominacije, što će reći: kaiševi, bičevi i besprimerni sadizam, pa kada eroto-devijantna persona kroči u detektivski kabinnet — treba joj samo namaći lisice! Kao dokaz za validnost svoje teorije, Bumgart dohvati lisičine sa stola i zavrtla njima visoko u vazduhu.

»Jadni moj!« — očekivao je da će čuti, ali mršava crnka se samo podsmesljivo upilji u pupak koji je neopreznim pomeranjem policijskog pribora ostao obnažen na sredini stola.

Dokoni rutineri, eto, pobenave od duga vremena i na kraju se ponašao kao tinejdžeri. Čitave generacije izlaze sa akademije pune entuzijazma i beskrajnog strpljenja da sa silama mraka igraju tesni tanga pravde, ali onda neprimetno i neumitno godine učine svoje: retki zločini otupe njihov apetit, intelektualna zabava postaje dosadna dužnost, dani su mučni kao godine, na oči se navlači neprozirna koprena samozadovoljstva koja će najočitiže dokaze sakriti, a najjednostavnija rešenja utopiti u more ravnodušne, neproduktivne sumnje.

— Možemo pokušati drugačije. — često će ti jadni profesionalci pokušati da pokušaju drugačije. — Podelićemo mornarima ultrazvučne zviždžaljke, pa kada naši psi čuju zvižduk. —

Ali on je tražio saradnicu. Sa stažom, brzim refleksima, zavidnom inteligencijom, izgradein duhom — ženu! Nije tražio psa.

— Ili da genitalije budu mamam?

Mršava, kolerična crnka što je na krajnje muški način prebacila nogu preko noge gledala ga je prekorno i sažaljivo. Njene tanke usne asimetrično izvijene u smeh kao da su govorile: »Tebi, tupadžijo, zaista nedostaju genitalije!«. I čutala je. Tako prokletu i razoružavajuće čutala kao nekada davno inspektorova sveznajuća mama. Znala je ona da se na radnom stolu, ispod pedantno složenih knjiga i nedovršenih domaćih zadataka mogu pronaći stripovi i svakojaka kaubojština. Znala je, ali ih nije tražila. Znala je da se na dnu džepova nabreklih od klikera kriju nevratači kusuri i sličice golišavih žena. Sve je znala, prokletnica, a da nije ni pomislila da učini nešto drugo osim da ga posmatra onim svojim krupnim, pravednim očima. I onda je odrastao. Jednog dana naprosto nije više mogao da izdrži tu grižu savesti i breme krivice, pa je došao kući s punim rukama roto-štampe, s hiljadarkom za uveto, cigarom u ustima i takvim mesnatim dupetom na porno posteru, da je draga mama samo uzdahnula, trepnula i rekla mu kako je on već odrastao muškarac.

Tako će učiniti i sada.

— Gledajte pažljivo, gospodice! — reći će, i laganim, hipnotičkim pokretima obe ruke otkriti crni, čupavi žbun, zatim butine s čipkanim podvezicama, kolena, listove, pete. —

Oboriće sa stola sve proklete grafikone, šaržere i policijske biltene da oslobodi to nago, naslagama licemerja pritisnuto žensko telo. Na finoj, bezdrznoj duplerici golišavog časopisa čije je izdavanje već odavno na ivici legalnog — osvanuće Linda. Srucence Linda (22/170/70) sa obimom grudi preko sto i punom adresom komercijalnog agenta.

— Gospodine inspektore! — pocrveneće koščata, mršava crnka kojoj su rekli da će imati posla sa teškim, aljkavim rutinerom.

Kako ste znali?

Kako ste znali?

A Bumgart, samo u jednom kratkom, prekratkim trenutku zbunjen, izjavio je da su metode sterilne akademske dedukcije ništavne pred iskustvom sa ulice i materijalom koji nam pruža sâm život.

IRENA

Irena je imala izvesnih sklonosti. Prema velikim gestovima, onima koje odzvanjaju, prema velikim gestovima, onima koji ispunjavaju horizont. I prema nekim drugim stvarima o kojima nije dolično govoriti. Bar ne u literarnoj formi.

Sećam se, onog prozračnog jutra na obalama Ženevskog jezera, kada... Ili nije bilo Ženevsko, to jezero?

Kao da su imena uopšte važna. Vukovar, na primer.

Imala je, u svakom slučaju, ono nešto, ono što, u nedostatku boljeg izraza, možemo nazvati širokogrudošću. Toliko o Ireni. Zasad.

NAZIVI

Imam problema sa nazivima. Geografskim. Imena mesta, reka, planina sudaraju se u mojoj glavi. Pretapaju, potiskuju. Ponekad satima ne mogu da razaberem da li se to sukob niskog intenziteta odvijao u zaleđu Sen Tropea, a žestok artiljerijski duel na 10 kilometara od Novske ili se zbilo obrnuto. Lekar, u belom izgužvanom mantilu, sa cvikerima ispred umornih očiju, uverava me da nema razloga za brigu. Postoji onaj ko se stara da u datom trenutku pripucam upravo onamo kuda u datom trenutku treba. Oslo je ionako irelevantno sa stanovišta Neprijateljske žive sile, Materijalno-tehničkih sredstava, Borbene gotovosti, Rešenja nacionalnog pitanja, uspostavljanja pravednih granica i njima podobne gospode.

PRINC OD ARABIJE

Bilo je leto. Pamučno predvečerje. Irena je grickala pramen kose. Mahinalno. Kao što se gricka vlat trave. Grad ispod klizio je u još jednu znojnu i zagušljivu noć, noć bez snova. Svetlo u sobi nije bilo upaljeno. Na monitoru šepurio se Princ od Arabije.

— Ja samo želim da ti pomognem — rekla je Irena. Zvonko.

— Znam. I ja želim da sebi pomognem.

— Na taj način?

Irena je napravila gest. Gest je preko sobu.

— I ne samo sebi. Želim da pomognem i drugima. Tebi, čitavom svetu. To je već bilo preterivanje, to sa svetom. Debelo preterivanje. Postideo sam se, istog trenutka. Bilo je prekasno. Reći dobijaju nekakav svoj sasvim samostalni život, istog trenutka kada ih izgovore. I tu se više ništa ne da učiniti.

Problem stilske doslednosti. Pitanje retorike, rekao bi Aristotel, koji je živeo u...

— Utučen si.

— Ne, samo se odvikavam.

— Od čega?

Od čega, nisam znao. Ali sam znao da se odvikavam. I da je davolski teško. Kao odvići se od pušenja.

— Tvoja odvikavanja su postala manija.

— Znam.

Prišao sam tastaturi. Strelica nagore, strelica nadole, strelica levo, strelica desno. Predivno u svojoj jednostavnosti.

— Nećeš se valjda igrati?

— Princ od Arabije je nestrpljiv. Očekuje ga gomila strašnih i teških iskušenja. Naoružani stražari, mačevanju vični. Ponori, lavirinti, prolazi koji se odronjavaju. Čak i njegov vlastiti dvojniki. A na kraju, iza šesnaestoro vratiju, zarobljena Princeza koju valja osloboditi. Imam li prava da ga ne pokrenem i da Princezu ostavim na vjeki vjekov zatočenu? Smem li da na sebe preuzmem tu odgovornost?

— Govorimo o tebi, ne o Princiu od Arabije.

— Ono što me kod tog momka zaprepasčuje i ujedno očarava, to je potpuno odsustvo sumnje. Potpuni nedostatak potrebe da sebi

postavi izvesna pitanja. Je li Princeza uistinu vredna svega onoga kroz šta mora proći? Reci-mo.

— Izbegavaš.

Naravno da sam izbegavao. Uvek izbegavam. Dokle god je izbegavanje moguće.

LOVE STORY

Naprasno, Domovina je ustanovila kako sam joj neophodan. Progoni me kao uspaljena šiparica. To mi, na izvestan način, laska. Ali i stvara određene probleme. Ta stalna telefonska zivkanja, zvonjava u kasnim satima, neurotični pokušaji da mi uvali ljubavno pismo, zakaže sudar, sve to čoveku ipak oduzima preko potreban mir. Nalazim, uostalom, da se ponaša prilično neuračunljivo, da ne kažem čaknuto. Dolikuju li, na primer, lažna predstavljanja dami koja drži do svoga ugleda i koja želi da vas uveri u iskrenost svojih najdubljih osećanja?

Melodramskog sam karaktera, ali izvesna vrsta ljubavnih priča previše je čak i za mene. Tako iznenadno i strasno zaljublivanje a da dotična pre toga godinama nije ni primećivala da postojiš?

GEOGRAFIJA

Bilo je zimsko popodne. Sa ostrvcima zaprljanog snega po ulicama.

— Geografija je nauka Đavolova — rekao sam.

Irenini obrazi bili su zarumenjeni, pogled upravljen u vrhove vlastitih cipela. Čutala je.

— Geografske karte izum su Nečastivog. Njihov zločin je udvajanje, zločin falsifikovanja. One predstavljaju svet, oduzimajući mu istovremeno njegovu specifičnu gustinu i težinu. I time na iskušenje navode smrtnike, idolopoklonike seni, grehu sklone. Na geografskim kartama sve izgleda tako jednostavno, tako lako. Dodavati i oduzimati gradove, do crtavati, precrtavati, brisati granice, premeštati narode.

Vetar je brisao ulicama. Prolaznici su se kretali brzim, sitnim koracima, uvijeni u sebe.

NAORUŽAJ SE I BEŽI

Zatim izbegavanje postane nemoguće.

Izvesno je vreme u centru grada stajao grafit.

Onda je neka patriotska ruka grafit učinila podobnijim. Sada glasi:

Svet kao ogromna i zamorna tautologija.

ČAK NI KRHOTINE

Ša ekrana se slavodobitno izliva Dodatak Dnevnikovog Dodatka. Gospodin general, pukovnik, major, kapetan živahno obrazlaže uništavanje neprijateljske žive sile i nesposobljavanje materijalno-tehničkih sredstava. U pozadini, hor tiho peva »Što to hući Sutjeska«.

— Hoće li išta ostati od jezika kada se ovaj rat završi?

— Ništa.

— Ni krhotine?

— Čak ni one.

Irena sedi u uglu. Možda plače.

FAJRONT

Ok, objavljujem fajront. Spuštam žaluzine, zabravljujem radnju. Zatim jarko ljubičastim sprejom, u gustim namazima, po zidu ispisujem:

ME, MYSELF AND J

Uprkos geografiji.